

صاحب امتیاز و مدیر مسئول

ضیا کولہ آلپ

پیل - ۱ صائی - ۱۴

نسخہ سی ۱۰ غروشدہ

آبونہ شرائطی

سنہ لکی : ۵۰۰

آئی آباق : ۲۰۰
غروشدہ

کوچوٹ مجموعہ

ادارہ خانہ سی

دیار بکر

حکومت دائرہ سندھ

ولایت مطبعہ سی

ظفر ایف : دیار بکر

کوچوٹ مجموعہ

ہفتہ دہ بر چیتار علمی ، ادبی ، سیاسی ، اقتصادی مجموعہ در

۴ ایلول سنہ ۳۳۸

پازار ابرتسی

۱۲ محرم سنہ ۳۴۱

کلیه . مفکوره لر ، اجتماعی غایانلر ائمانده
طبیعی برصورتده وجوده کلن اجتماع
شأنیناردر . انسانک ، بشریت فوقه
چیمه می ، اجتماعی حیثدن بومفکوره لر
آلمسی رایسنددر . کورویوزکه انسانک
فوق البشر لکنی ، فوق الطبیعه براسمه
مراجعت اتمکمزین ، تمایله مثبت و علم
برصورتده ایضاح ایدن بالکمز اجتماعات
علمیدر . اجتماعیاتدن دوخان فلسفه ، آیا نلر
بالکمز صاغلام عاماره باصان ، الری ای
بوکسک واک کوزل مفکوره لر اولاشا
اک موصرو واک ابی فلسفه در .

ضیا کولک آلب

تورک دولتنک تکاملی

۱۱

خاقانلق

شیمدی به قدار سایدیمز تورک جیبتلری ، تورک
اولکلر لیک جغرافی بنیه کوره تشکل اتمشده ،
امکی تورک ، وزقیرلرله چوریلش واحه لرده ،
اوطورورلردی . بو واحلر (بورد) ،
بوزقیرلر (چول) دیرلردی ، مرواحده
متعدد ابرماقار بو اووردی . هرایماغک
بوینده بر (بوی) اقامت ادردی ، بر

منوی فضا لری اجتماعی حیثله باشلامشدر
قناعتده درلر ، انسان ، اجتماعی حیثک
خارجنده بشره در . بشر ، اجتماعی حیثی
یاسا بوق مفکوره لر صاحبی اولونجه انسانه
ماهقی انتساب ایدی بشر نوعدن بشریات
عامی تحت ایدر که حیوانات هلمک بر فصلدن
هبارلر . لسانغزدمده انسانه کلمه سینه بشره
کلمسی آراسنده بودرین فرق موجوددر .
بر آدم ، عضوینه اویدرق حیوانی تمایلرینه
تابع اولدینی زمان ، بشریت مقتضایدر
دیرز . حاله بوک ، بریمه دن مفکوره لر
رحایت اتمه نی ایستدیکمز وقت ، انسانیک
مقتضای ایضا ایت دیرز . انسان فیضلرک
بدیمی و اخلاقی تربیلر واسطه سینه سلیقه
حاله کتیر بله منه انسانیات = له زومانیته
انسانجیاق = هومانیزما ، آدلری ویربایر
اوروپا لیر ، بوتربیه یونان ولاتین
ادیاتلرندن آدلری ایچین ، بوادیاتلرک
تدریسنده عینی آدلری وریورلر انساندن
عالی بر اصوله بحث ایدن مجتمعه اجتماعات
تای وریلیر . اجتماعات عامنه نظر آ ،
انسانک فوق البشر اولمسی ، بشرک ،
بالکمز حیاتی وروسی تمایلرله مالک بر مخارق
اولمسندن ، انسانکسه بونلر دن فضله اوله رقی
اجتماعی فیضلرده مالک بولونمسندن ایباری

بوسرحد او اكلار آتجق تورك خانانلار ياك
موجودنى زمانده غات مستريح رحيات
ياشايدىلرلردى. ماشه زمانلرده ، بى ريله
اوغراشان دره بكار ياك طامنه دى او اولردى.
خاقانلار آق كىكلردن مركب اولان كندى
ايلار نه قاشى مشروطى روم قومه و اولدقلى
ايچين خاقانلار ده روم قومه و قاشى ايدى. مدين
زمانلرده فورولتاي طوپلانير ، خانانى مراقبه
ايدردى .

بوتدن باشقه ، خاقانلار كندىلر ياق
تازى طرفندى تام برعدالتك اجراسنه
مأمور بيايرلردى .

هون حكمدارلى كندىلر ياك (تاكرى)
قوشى (ديدكارى كى ، دو قوز اوغوز
خاقانلردى ده) ايدى قوشى (ديرلردى .
(ايدى) كشمى ده (تاكرى) معناه دره .
اورخوز ، كتابه سنده ، خاقان ، تورك
ملى ياق اولماسين ديه ، تورك ملى مسعود
اولسون ديه ، تورك تاكرى طوقندى
كوندوبادى كى ، بيلدريوز . كچه
اوپرمادم ، كوندوز او طورمادم ، تورك
ملى آچدى دو بوردم ، چيلاقدى كيدردم ،
آزى جوق ، قبرى زى كى ايدم ، ديوز ،
قار قاق ، دونى ياك ، طارل خاقانلار ياق
قالب ايدكلرى زمان (ايلم ، خاقانم ملى ؟
بسم الله ايدى) ديه اغزلردى .

واحدكى بويلر ك مجموعى بر (ايل) ي
وجوده كتيرردى . چوق واحلى حاوى
اولان بويك اولكلرده بر خاقانك اداره مى
آلتندى و اولوردى . خاقانلار تابع اولان
يالكر كوجه ايلار دكلدى . سرحدلرده
اوطوراز ملى قوملرده خاقانك حاكمى
و اداره مى آلتندى . جيت ، ملى
وريلن سرحد اوكلرده ، شهرلر ،
كويلر تاسس ايتشدى ، همزان . رفا .
حصوله كشدى . خاقانلر ، بوجنلرده
يشابان چيغچى ، صنفكار ، تجار قوملرى
محتاج اولدقلى صاح حياتنه نائل ايدر ،
بوكا مقابل اولردن جزى روبر كو آيلردى .
مع مابه ، خاقانلار نه - سالانه مكشائى
اولان - آق كىكلردن بر ايله استناد
ايدردى قار كىكلر طبقه سندن ده قاره اولوسارى .
تالارلى واردى . فقط خزينه نى دوله دوران
واوردونى بسله ن . بالخره تاجيك ،
سو غداق ، فارس ، چنلى ، هندى كى
شهرلرده و كويلرده اوطوراز ملى
اهاليدردى . بونلره تجار معاشه اولماق
اوزره و سارت و دنايدردى . چينايدين
غريبته و كافر و معاشه مات و آدى ده
ويلايدردى . خاقانلار هم بونلر اقتصادى
قالتنى حياه ايدر ، هم قومشو دوللارله
تجارى ميسلرلى تنظيم ايدردى .

خاقان صاغده . خاتون سواد او طور دقاری
 حالد ، ایچی هرا یکسنگ حضورینه
 بدن کیرمک مجبوریتده اییدی .
 ایل دورنمه باقونک ، قودونلرک
 زوجهلری یالکیز دندی ایله منسوب برتک
 زوجهن مبارقدی . خاقانلق دورنمه ، خاقان
 باشقه قوملردن تبعه مالک اولانی کی باشقه قوملردن
 زوجهلرده مالک اوله یلیردی . فقط ،
 بونلر (خاتون) عنوان وریله مندی .
 حتی ، باشقه بدولتک حکمدار سلاله منه
 منسوب قایللردن اوله سباله خاتون عنوانی
 آله سازی . خاتون هر خاقانلقده کندی سلاله ندن
 اولان پرنسسلرک عنوانیدی . خاقانک
 خارجدن آله حتی زوجله جین پرنسسلردن
 ایسه (فونچوی) عنوانی آلیردی . باشقه
 قوملردنسه (قوما) نسیبه اولووردی .
 فونچوی ، خاتون بدرحه آشاغیدی .
 قوماده فونچوبک دوندیدی . بر خاقانزاده
 خاقان اوله یلمک ایچینده ، آنا سنک
 خاتون اوله می شرطدی . زرا ، تورکلرده
 اسالت ایکی طرفاییدی . هم بابا جهنندن ،
 هم آنا طرفندن اصل اولمایان ، اصل
 سایلمازدی . اصل اولاق و دورده مصافقا
 هم آله هم مامجهنندن ایلدن اونجه متوفقدی و کون
 خیره تورکلر ندرده ، برهن ، هم بابایی ، هم

خاقانلقده ، آق کیکلرک فوقیده یکی
 بر قاست داها وجوده کادی : آلتور کیکلر .
 آلتون کیکلر خاقانک منسوب اولدینی
 سلاله افرایدی ، سلاله منسوب اولان
 ارنککله (تکین = نس) ، قایللر
 (خاتون = پرنسس) عنوانی وریلیردی
 ایکی تورکلرده اسالت ایکی طرفاییدی .
 سباله بابا جهنندن پرنسلر اولدینی کی
 آنا جهنندن پرنسلر واردی . بونلرده
 (ایال ، سبال) دنیلیردی .
 خاقان کندی سلاله ندن ، یاخود
 ایلندن بر خاتونله اوله نیک مجبوریتده دی .
 بوزوجهنک آدیده (خاتون) دی .
 ولایت عامه نیک مثالی یا کیکر خاقان دکل ،
 خاقانله خاتونک هرا یکسایدی [حتی ،
 خاقانک سباله کی مثالی اولاک (آی آنا)
 آلتنجی قات کوکده اولدینی حالد ،
 خاتونک سباله کی مثالی اولان (کون آنا)
 بدیجی قات کوکده سباله کی [
 بوقا سباله ، خاقانک باشنه امرنامه
 اصدار ایده مندی : بر امرنامه ، خاقان
 امر ایدیورک دییه ماملارسه
 قانونا مطاع اولمازدی . مملقا خاقان
 و خاتون امر ایدیورک طرزنده
 باشلامی لازمدی . دولتلردن کل
 ایچیباریده خاقان نک باشنه قبول ایده مندی .

آنامی نورکن اولمایان برارنگه وارماز .
 ایز بکرایسه ، سلطنت حیاتی کچر دکارند .
 و ثنائیلرده اولدنی کی ، آنانک اصالتی
 آوامازلر . ابرانک شیمدیکی قاجار سالارلارنده
 به شمراده شاه اوله پیدلله ایچین مطلقا آنا-نکده
 قاجار نسلارندن اولماسی لازمدیر . اسی خاقان
 مرابیلرند ، قومار ، حقیقی زوجلر مایه قده
 دکلدی ، چونکه بونلره کندی اوغوقاری
 و آنه ۱ : دییه خطاب ایدیه زلردی .
 بکارنه آنه چاغیرار ، کندی آنه لرینه
 (نزه ۱) دییه خطاب ایدرلردی .
 رقومارک چو جوقاری میرانده اشتراک
 ایدرلردی ، بونلره باباری طرفندن جزئی
 مقدار مال و بریلردی . مثلاً چنکیزخانک
 قومارندن دوغمش برچوق اوغولاری
 واردرکه اسماری ییله معروف دکلدیر .

ضیا کولک آلپ

اصولره دئر :

تاریخ اصولنده عنعنلر

شیمدی ده . شهادتی تاریخچه تطبیق
 اولوندنی حالتلرده تدقیق ایدلم . شهادت
 تاریخ ساحه منده باشاچه اوج شکلی واردر :
 عننه ، آیدلر ، یازیل و ییقلر .

عننه - عننه ، وانملرک شفاهی
 صورنده خاقانک ، الف بر بطنندن لاحق
 بر بطننه انتقالدر . عننه ، بر نوع خاق
 حکملری اولدیفندن ، عنننی آکلامق
 ایچین ، خاق حکملرندکی خصوصیت تدقیق
 ایتک لازمدیر . تاریخک حقیقت اوله رق
 قبول ایدیه چی روايتلر ، قیمت حکملرندن
 چپلاق ، صالت شاییت حکملری اولمالیدر .
 حال بوک خاق حکملری ، دائما قیمت حکملری
 هتویدر . جهوره ، هیچ روقت فکرلرینه ، مفکوره
 و قیمت آشیلاما مئزین دوشونه من . جماعت
 بر ایشک یایلدیقی سوبلرکن ، یاپانک مقصد
 یاخود مامون اولدیفنده برار - سوبلر .
 بناء عایه ، او ایشی - یایان قدرته کرامت
 یاخود سحر نظریله بافار .

عننلر : علی الطاده عننلردن باشقه ،
 اسطوره ، منقبه ، ماسال ، افسانه کی قوغلری ده
 محتویدر . اسطوره لر الاهلره تعلق ایدن ،
 منقبه لر یاریم الاهلره قهرمانلره تعلق ایدن
 و قهرلردر . خاق ، بوکی ده بجزلی یاخود
 کرامتلی شخصیتلره برطاقم قیلر اسناد
 ایدرکن ، طبعیدرکه طاعلر حقه ده کی
 تقدیس و نیجانی ده اظهار ایدر . بوندن
 باشقه ، اسطوره لرله منقبه لر ، بر دینی
 آیتیه مربوطلر ، هر ایدی تشکیل ایدن